

معرفی کتاب

تنظیم و معرفی: ع. م. همدانی

○ در وبایا، فقط کتاب‌هایی که در نسخه از آن به آدرس صندوق پستی ۷۴۹-۱۳۱۴۵ ارسال شوند معرفی خواهند شد.

شعر

بفرمایید بنشینید صندلی عزیز / سروده: اکبر اکسیر. - ۱۳۳۲، ناشر: انتشارات نیم‌نگاه، چاپ اول، ۱۳۸۲، تهران، شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه، ۱۰۸ ص، ۱۰۰۰ تومان

از اکبر اکسیر در سال ۶۱ مجموعه شعر «در سوگ سپیداران» را انتشارات امیرکبیر چاپ کرده است. مجموعه‌ای فعلی هم (همراه با پیشنهاد نام «فرانو» برای شعر امروز ایران) در ۱۲ صفحه‌ی آخر کتاب چاپ شده که می‌توان گفت نگاه یا نظر تئوریزه شده‌ی اکبر درباره‌ی شعر دهه‌ی هشتاد و آینده شعر معاصر است. او برای شناسایی شعر فرانو (= فراترانو) بیست پیشنهاد عرضه کرده است. قطعاً لذت شعری بردن از سروده‌های «بفرمایید...» مستلزم مطالعه‌ی این بیست پیشنهاد می‌باشد:

تعارف کردم، اگر گفتم / شعرم بد است / قابلی ندارد / به درد مجله‌ی شما نمی‌خورد / مجله‌ی شما به درد شعر من نمی‌خورد! / می‌خورد؟ / ص ۱۰ شعر «تعارف».

وقتی که مقصدی نیست / سروده‌ی: علیرضا بابایی. - ناشر: نشر ثالث، چاپ اول، ۱۳۸۱، تهران، شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه، ۹۸ ص، ۸۰۰ تومان.

از علیرضا دو کتاب: «التمام نشانی زخم‌ها را گم کرده است» و «خوانش چندم عشق» پیش‌تر چاپ شده و حالا «وقتی که مقصدی نیست» و اکنون با انتخاب شعر «لیلا» از صفحه ۶۴ / ۶۵: همیشه دلم می‌خواهد / شعری برای تو بنویسم لیلا / عاشق باشم و دلتنگ / دوری باشم و دریا / نگذاشته است، نمی‌گذارد / حالا که آسیاب‌ها از آب‌ها نمی‌چرخند / حفره‌یی که هیچ وقت پر نبود / عمیق می‌شود و وسعت می‌گیرد / لیلا / دلم می‌خواهد / می‌خواست / مجنون باشم / نمی‌گذارد نگذاشته است / همین خرده‌ریزی که اسم‌اش / زندگیست.

من می‌خواهم خود را تصادف کنم، خانم پرستار! : مجموعه شعر / مجتبی پورمحسن. - تهران، انتشارات نامجو فرد، ۱۳۷۹، ۶۸ صفحه، ۲۲۰۰ نسخه، ۵۵۰ تومان.

پورمحسن در این مجموعه که از نامش هم پیداست، بدجوری ما را با: غریبه‌گردانی، آشنایی‌زدایی، بی‌معنایی، معناگریزی، زبان‌پریشی و و در شعرهایش غافلگیر کرده است! :

تا اینجایش را داشته باش / در یک کنش زبانی / که ما را روی هم ریخت / و موهایت / برآشفتم / اتاق را هربار که بخوانی جانم / ویوا، بگولیدی، ماکسی / حتی آن‌هایی که از متن پریده‌اند / آقای راننده / هوس کردم این ماشین را برداری / بز نیم توی وحشت دره / ما به متنی که می‌خوانیم مربوط نمی‌شویم / هر جایی که عشقم کشید زبانت / تو را به این کنش تن داده است / یک ساعتی می‌شود / قَلْب قَلْب واژه می‌نوشم و / لب باز نکرده‌ای / شلپ شلپ / تازه کلی حال م‌کنیم / که از این متن / چیزی سر در نمی‌آورد. ص ۳۱، شعر: کنش

برگ‌ها دروای: مجموعه شعر / شهین خسروی نژاد. - کرمان: انتشارات کتابخانه، ۱۳۸۱، ۹۶ صفحه، ۲۰۰۰ جلد، ۶۰۰ تومان.

پوردهوم، شماره ۲
نهم، دوم، روزنامه
مزار و سیسرو هشتاد و دو

از خسروی نژاد سال گذشته مجموعه شعر «و ربط دارد هر چیزی به همه چیز» را خوانده ایم و حال پنجاه و هفت شعر در این مجموعه که از نظر فرعی شعرهای این کتاب با مصراع های بلند و حضور واژه ها و مضامین آرگانیک، تغییراتی است که در کتاب اول خسروی نژاد کمتر شاهد آن ها بودیم: ... امروز خُلم از همیشه خُل تر / و خوشحال تر و عاقل تر / می خواهم حسابی بزنم زیرش / دلی دلی کنم توی کوچه ها به صدای بلند / شاید هم کمی گدایی / یا دزدی / یا هیزی / سرم را بزن / با تیغ شماره ی چهار / این موهای الکی ام / - نالاپ / این لباس های مسخره ام / - جر / این خودم / این کلماتم / این جهان / خنک شدم از همیشه جگرم خنک تر شد / ... (از شعر ۳۱ کتاب).

مغز مادرم: مجموعه شعر / کوروش رنجبر. - تهران: انتشارات اکنون، بهار ۱۳۸۰، ۷۶ صفحه، ۲۲۰۰ نسخه، ۹۰۰ تومان.

آشنایی با شعرها و حضور شاعرانه ی کوروش را بیشتر مدیون ماهنامه های ادبی هستیم و حالا هم وامدار این کتاب که سی و هشت شعر رنجبر را یکجا مجموع کرده است. کوروش از گزارش دادن درباره ی شعرهایش بدش می آید، از ناقدان و شارحان شعر هم عصبانی است، چرا که شعر روشنی دارد و فردای شاعری از آن اوست! بد دوره ای به ریش جهان بندشدیم / یکی نیست که از ما عکس یادگاری بگیرد / این همه از شما / باور کنید که از هر چه گزارش بدم می آید / این که تا حد جنون / حرف شماست / که خیال تان لای کتاب و بی خیال راه می روید / نقش می شویم بر زمین لزج از تَف شما / عادت نکرده ترک عادت که می کنیم محو می شویم / این سایه ی غلیظ / خورشید گنده ای که نمی خواهد / ما شعر روشنی داریم / فردا از آن ماست. (شعر این همه از شما ص ۷).

با دُن کیشوت از این جاده گذشتیم: مجموعه شعر / مهدی صمدانی. - تهران نشر نگیما، ۱۳۸۲، ۸۰ صفحه، ۱۲۰۰ نسخه، ۷۰۰ تومان.

(بدالله) رؤیایی شاعر از قول شهرزاد به جلادش گفت: مرگ خالق بزرگی است وقتی مجبوریم، می سازیم؛ و جلاد دانسته بود که: بهترین خلق ها زیر هراس مرگ جان گرفتند. صمدانی هم در زیر هراس مرگ، سی و یک شعر خود را در این کتاب به چاپ رسانیده است:

... / باید کارت را با این هزار توهای کاهگلی یک سره می کردی / و این کتاب فروید / که جا می گذارد تو را میان دوره راهنمایی / - / و کلمات شسته رفته یک عمر / و کرکهای که در هزار و یک شب - بسته می شوند... بیا تا بهشت زهرای خودمان / من هم مثل تو / هزار با سکه های دقیانوس را / برای نان فروختم / اما کسی بیدارم نکرد / ... (از شعر بلند: پسر خوبی بودم، ص ۷۳)

به این شکل: مجموعه شعر / احمد فریدمند. - تهران، انتشارات نیم نگاه، ۱۳۸۰، ۱۶۰ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۸۵۰ تومان.

با آن که فریدمند تاکنون چهار کتاب عاشقانه ها و درد، از عشق چراغی بیفروز، پرنده ی روشن و رگ ارغوان را پیش تر چاپ کرده و حالا هم این مجموعه را که دربرگیرنده ی هفتاد و هشت شعر اوست پیش رو دارید، باهم در صفحه ی اول این کتاب نوشته است: «شاعر دست از روزگار کوتاه!»

کسی که عاشقانه هایی چون: آه ای زنده از دنده های چپ ام! / دلیله! / افسون راه راه! / ستاره ی نزار! / مرا از ایستگاه به سفر / و ادارم کن! - و یا: هردو پارسا بمانیم خوب است / با این همه برهنگی / که پاییز / نصیب مان کرده است! / سروده که تعدادشان هم در این مجموعه کم نیست، چگونه دستش می تواند از روزگار کوتاه باشد؟ مگر به این شکل!

ترانه روی ۵۷ کیلو هر تیز: مجموعه شعر / علیرضا مکوندی. - تهران، نشر آروبیچ، ۱۳۸۱، ۴۰ صفحه، ۱۲۰۰ جلد، ۴۰۰ تومان.

/ شیهه کشیدن ممنوع! / حرف نباشد! / سؤال هم نکنید! / دست هم که نمی شود. / البته نزدیک! / پاتومیم / با

گفتن / یک / دو / سه / شروع می کنید / حق با شماست ! / البته فقط پانتومیمی / از پهلوی هم می گذرید / با یکی دو تا سه گفتن / و گوش دادن به ترانه ی : / ای سوار اسب ابلق ابلق / زیر پایتان شیبه می کشد ! / اسب تان جوری ست / که واقعاً از پهلوی هم می گذرید / و نگفته یک دو سه / شیبه می کشید و خدا می داند که / اسب ها

کبوتر کال : یک شعر بلند / غلامحسین نصیری پور . - تهران : انتشارات شاعر امروز ، ۱۳۸۰ ، ۱۳۰ صفحه ، ۱۰۰۰ نسخه ، ۸۰۰ تومان .

علی باباچاهی در کتاب «گزاره های منفرد» ، جلد ۲-۲ ، مبحثی دارد به نام «شعر در مرحله ی بسط» (= شعر غیررایج) ، او در صفحه ی ۹۷۰ می نویسد : ... نصیری پور تا آن جا که دیده و شنیده ایم بیشتر می نویسد و کمتر چاپ می کند . اما در چاپ شده های او نشان از نوآوری هاست و تن ندادن به تکرار مکررها... البته تا زمان چاپ «گزاره ها...» کبوتر کال به دست او نرسیده و طبعاً آنچه او درباره ی نصیری پور گفته در مورد شعرهایی که در ماهنامه های ادبی چاپ کرده مصداق دارد و نه حتی هشت کتاب شعری که غلامحسین قبلاً به چاپ رسانیده است ؛ در حالی که سه گانه کتاب نصیری پور : چلچله ی لال ، تشنگی واژه ها و لی خانم ما از انتشارات شاعر امروز ، تاریخ ۱۳۸۰ را دارند ! این که شعر بلندی چون «کبوتر کال» در چه ژانری (= نوع شعری) می گنجد و نسبت به سه گانه ی چاپ شده ی قبلی چه نوآوری هایی دارد ، باید چشم به راه کتاب بعدی باباچاهی بود .

موزه نوبل شماره
نوم نهم ، یازدهم
مزار - سیسونه ستاد و د

هپ !!! : [دفتر شعر ۸۰] مجموعه شعر / محسن نعمت الهی . - تهران : انتشارات چُفا ، ۱۳۸۱ ، ۵۸ صفحه ، ۳۰۰۰ جلد ، ۴۵۰ تومان .

نعمت الهی اشعار کتابش را به دو دفتر تقسیم کرده ، در دفتر اول سی وشش شعر را با عنوان «رؤیا» و با قید تاریخ و مکان سرودن شعرها آورده و در دفتر دوم هم سه شعر بلند آورده که اولی فرم فیلم نامه ای و دوتای دیگر هم شکل روایی / اجرایی دارند . من دو سه لغت نامه معتبر را گشتم ولی معنای «هپ» را پیدا نکردم . البته در شعر «رؤیای ۲۵» دفتر اول ، نعمت الهی در مصرع نهم می سراید : «زاده نشو شعر ! / بمان در ناخودآگاهم / هپ !!!» ، اگر محسن لطف کند و تعریفی از این واژه برای من بفرستد بهتر می توانم این مجموعه را معرفی کنم .

پاشیلی ها : مجموعه شعر / مازیار نیستانی . - تهران : نشر نگیم ، ۱۳۸۲ ، ۶۴ صفحه ، ۱۲۰۰ نسخه ، ۷۰۰ تومان . مازیار به گفته ی فریدریش ویلهلم نیچه ی آلمانی ، اخیراً در زیر سایه ی برگ هایی انبوه استراحت کرده بود که صدای آهسته و موزون تیک تاکه را می شنود با خاطری مکدر ، چهره درهم می کشد و سپس خودش ، همانند یک شاعر ، به تیک تاک می افتد و با مکث در هر هجا ، شعر گفتن را آغاز و بیست شعرش را مکتوب و در این مجموعه به علاقه مندان عرضه می کند . از آوردن یک شعر کامل از این بیست شعر ، معذورم چرا که شعرها بیشتر حالت اجرایی دارد تا مکتوب و از رو خواندن . و اما نام کتاب برابر است با پاشنه آشیلی ها که «شنه آ»ی آن به قرینه ی لفظی حذف و در زبان محاوره به پاشیلی ها تبدیل شده است :

/ ... / همیشه در به در روی پاشنه ی آشیل نمی چرخد / باید چرخ ی بخورد و رنگ سیاوش را پاشد روی در / چه بی خبر ! ... /

داستان

آرمیا : (داستان بلند) / زهره اکبری . - تهران : توسعه ، ۱۳۸۱ ، ۱۴۴ صفحه ، ۲۰۰۰ نسخه ، ۱۲۰۰ تومان . آرمیا یکی از چهار پیامبر بزرگ بنی اسرائیل و بعد از دانیال ، حزقیل ، اشعیاء است . در حدود ۶۵۰ ق . متولد شده و در حدود ۵۹۰ ق . طبق روایات قدیمی مسیحی به دست یهودیانی که از سرزنش های وی به خشم آمده بودند ، شهید شده است . او به ملاحظاتی که خواسته های مرتبت نبوت است تزویج اختیار نکرد . او حلیم و باهوش و عزلت گزین

بود و از خطر در رفع بلایای قوم خود پروایی نداشت. ارمیا مرثیه‌ی نوشته شده است که ارمیای پیامبر در زمان انهدام اورشلیم تصنیف کرده است. متن این تصنیف، لطیف و دلایز و مؤثر و از بهترین مرثیه‌ی است و دلالت بر فهم و فراست و ذکاوت مصنف دارد و شخص مطالعه کننده گمان می برد که هریک از حروف و کلمات آن با اشک نگاشته و هریک از کلمات وی آهی است که از دل محزون و شکسته‌ای ناشی شده است. نام و نوع نگارش کتاب حاضر گفته‌های بالا را تداعی می کند. این که این اثر داستان بلند و یا رمان نامگذاری شود جای بحث است لحن و نحوی که نویسنده‌ی جوان این اثر در نوشتن به کار گرفته و در جای جای کتاب هم از واژه‌های غیر مصطلح استفاده کرده و آمیزه‌ای از واژه‌های امروزی و کلمات دیروز را به کار برده، متنی شده است که پیش رو داریم. متنی که تداعی کننده‌ی تکرار آن تصنیف کهن است یا متنی که چشم انداز نامی جدید؟!

عبور: مجموعه داستان / مریم رئیسی دانا. - تهران: انتشارات نگاه، ۱۳۸۲، ۱۲۷ صفحه، ۲ نسخه، ۸۰۰ تومان. ۱۸ داستان کوتاه که فسقلی ترین آن‌ها «گیتی» است که ۲ صفحه دارد و بلندترین آن‌ها «قسمت ازلی» است و ۱۸ صفحه دارد. همه با نثر و لحن ساده و روان نوشته شده اند و در جاهایی با نگاهی ژورنالیستی (البته نه معنای تحقیر در روایت و وصف اجرا). تنوع موضوع، تنوع مضمون، تنوع در طرز سامان دهی داستان‌ها، جسارت در نگارش (کلماتی که از خط قرمز ادبی هم می گذرند)، نرسیدن به نتیجه‌ای که در لابه لای داستان مخفی است یا در پایان آورده می شود، در برخی از داستان‌ها آوردن رک و راست نتیجه گیری در ته بعضی از داستان‌ها، ساختن فضای مازیک و فانتزی در پاره‌ای دیگر از داستان‌ها و عبور از هاله‌ای متافیزیک در دو سه‌تای دیگر و فرار بودن مضمون در بسیاری از آن‌ها که مانع نشست درونمایه آن‌ها در ذهن می شود و... از ویژگی‌های این مجموعه است.

وقتم کن که بگذرم: مجموعه داستان / لیلا صادقی. - تهران: نیلوفر، ۱۳۸۱، ۱۶۴ صفحه، ۲۲۰۰ نسخه، ۱۲۰۰ تومان.

از این نویسنده «ضمیر چهارم شخص مفرد» نشر هامون را خواننده بودیم که نشان از این داشت که از این به بعد با آثاری مواجه خواهیم شد که نگارنده‌ی آن‌ها، جوری دیگر می بیند و طرزی دیگر می نویسد. و حالا وقتی مجموعه داستانک‌های کتاب حاضر را می خوانیم، یقین پیدا می کنیم که چنین است. لیلا در آغاز این مجموعه و در پیشگفتار، کلید چگونه خواندن و تأثیر بعدی این خواندن را به خواننده می دهد. خواننده هم اگر هر شب یک ربع مانده به ۱۲ شب ۵ داستان را بخواند و آن را سطر به سطر زندگی کند و درباره‌شان فکر کند، در ۱۲ شب ۶۰ داستان خوانده و به ۶۰ موضوع فکر کرده و بعد با این زندگی کردن و فکر کردن ۶۰ داستان درباره‌ی ۶۰ داستان کتاب؛ داستان نوشته است. صادقی در پایان کتاب خود، صفحه‌ی ۱۶۳ با نگاهی رولان بارتی و به روایتی ایرانی به خوانندگان خود توصیه‌ای (= وصیت) ادبی می کند - کتاب وقتی نوشتش تمام می شود، می میرد و وقتی خواننده‌ی مخاطب آن را بخواند، دوباره زنده می شود. این سرنوشت همه‌ی کتاب‌هاست... و معمولاً همه‌ی کتاب‌ها در آخر از خواننده‌ها خواهش می کنند که آن‌ها را فک قبر کنند. این کتاب‌ها هم می خواهد فک «نیش قب» بشود. ما از خوانندگان مخاطب و منتقدان مخاطب تر، می خواهیم که این نیش قبر را انجام دهند و کاری کنند که نعش روی دست ما نماند!

اسرار: رمان / کنوت هامسون؛ ترجمه سعید سعیدپور. - تهران: انتشارات مروارید، ۱۳۸۱، ۲۳۵ صفحه، ۲۲۰۰ نسخه، ۲۴۰۰ تومان.

وقتی نویسنده‌ی سرشناسی چون هنری میلر درباره‌ی این رمان می گوید: «رمان اسرار را بارها خوانده‌ام و هر بار بیشتر مسحور می شوم. داستان‌های او از حد رمان فراتر رفته و شور و حالی موسیقایی می یابند. او را باید به حق اشراف زاده‌ی روح نامید.» و یا باشویس سینگر در مقاله‌ی «کنوت هامسون، هنرمند تردیدگرا» می نویسد: «تمامی مکتب مدرن داستان‌سرایی، از هامسون ریشه می گیرد.» و هنگامی که کنوت در شصت سالگی در سال ۱۹۲۰ جایزه ادبی نوبل را نصیب آثار خود می کند و تصمیم می گیرد که چک و دیپلم افتخار نوبل را به مستخدم اتاقش بدهد و

سرانجام این جوایز را در آسانسور هتل جا می‌گذارد و... ما درباره‌ی این نویسنده‌ی عصیانگر نروژی (۱۸۹۵-۱۹۵۲) که در سخنرانی‌های خود در نروژ با زبانی تند و تیز مکتب رئالیسم نروژی را به باد انتقاد می‌گیرد و بشارت مکتب مدرن را می‌دهد و... چه بگوییم!؟

با چشمان شرمگین: رمان / طاهر بن جلون. - مترجم اسدالله امرایی، تهران، انتشارات مروارید، ۱۳۸۱، ۳۲۰ صفحه، ۲۲۰۰ نسخه، ۱۸۰۰ تومان.

این رمان یکی از خواندنی‌ترین آثار بن جلون و برنده جایزه کنکور است. طاهر در سال ۱۹۴۴ در شهر فس در مغرب به دنیا آمده، تحصیلاتش را در رشته فلسفه آغاز و در مقطع فوق لیسانس جامعه‌شناسی خوانده و در رشته روانشناسی دکترا گرفته است. او ساکن فرانسه است و به زبان فرانسه می‌نویسد. مسایل جامعه‌ی مردسالار عرب و مشکلات مهاجران و عشق و شور زندگی در آثار وی، بخشی از مشغله‌های ذهن اوست که در این رمان هم انعکاس یافته این رمان با ترجمه‌ای روان و جلدی از اسدالله امرایی وارد بازار کتاب شده است که ترجمه‌ی آن نیز قابل توجه و تحسین است.

فلسفه

فریدریش نیچه و گزین‌گویه‌هایش: فلسفه؛ ترجمه و تدوین: پریسار رضایی، رضا نجفی. - تهران: انتشارات مروارید، ۱۳۸۱، ۳۸۰ صفحه، ۲۲۰۰ نسخه، ۲۷۰۰ تومان.

نیچه (۱۸۴۴-۱۹۰۰) بی‌تردید یکی از آفرینندگان جهان نو و تاثیرگذاران بر اندیشه‌های بنیادی سده‌ی بیست است.

نفوذ و تاثیرگذاری نیچه نه تنها حوزه‌ی فلسفه که تمامی گستره‌های علوم انسانی به ویژه ادبیات، جامعه‌شناسی، سیاست و روان‌شناسی را نیز در بر گرفته است. تاثیر او بر اندیشمندان مکاتب روان‌شناسی جدید، آگزیستانسیالیسم، مولونیسم و پست مدرنیسم و... انکارناپذیر است. اما محبوبیت نیچه نزد اهل ادب شاید فزون‌تر باشد؛ زیرا نیچه ادیب‌ترین فیلسوف طول تاریخ شمرده می‌شود. گزین‌گویی (یا با قید احتیاط شطحیات) شکل و قالبی بود که نیچه در دوران پختگی نثر و اندیشه‌اش بدان رسید که قدرت نثر و کلام شاعرانه‌ی او هم بیش از هر قالب دیگری در گزین‌گویی‌های او تجلی یافته است. کتاب حاضر بازگردان مجموعه گزین‌گویه‌های این فیلسوف و شاعر آلمانی در سراسر نوشته‌های اوست که به همراه شرح حالی از نیچه و با نگاهی به نامه‌ها و یادداشت‌های وی، مقالاتی از نیچه‌شناسان و اندیشمندان سده‌ی بیست درباره‌ی او و کتابشناسی ترجمه آثار نیچه در زبان فارسی و برخی افزوده‌های دیگر، به علاقه‌مندان ایرانی این فیلسوف عرضه شده است.

دین

بودا (در جستجوی ریشه‌های آسمان): ترجمه و تألیف / امیرحسین رنجبر. - تهران، انتشارات فیروزه، ۱۳۸۱، ۲۱۷ صفحه، ۲۲۰۰ نسخه، ۲۲۰۰ تومان.

هر پژوهشگری که بخواهد آیین بودا را به همان شکلی که در گذشته وجود داشته تحقیق و بررسی کند، با انبوهی از آثار و نوشته‌های بودایی روبه‌رو خواهد شد که به رغم تنوع چشم‌گیر و حتی تضادهای شگفت‌انگیز؛ همه آن مدعی‌ها صحت و اصالت‌اند. کتاب حاضر آمیزه‌ای است از ترجمه و تألیف. بدین معنا که نویسنده حاصل پژوهش‌ها و مطالعات چند ساله‌ی خود را همراه یادداشت‌هایی که طی سالیان دراز درباره بوداگردآوری کرده و با منطق و روش‌شناسی ویژه‌ای که توضیح و تشریح آن‌ها در متن کتاب آورده شده، جمع‌آوری نموده و از مجموع این تلاش و کوشش‌ها رساله‌ای تنظیم کرده است درباره‌ی بودا و آیین آن!